

OBSAH

	Str.
PŘEDMLUVA	7— 11
A. O MÍR S NĚMECKEM	13—129
I. PŘEDPOKLADY A PODMÍNKY	13— 23
Mír není z jednoho kusu. — Válka koaliční. — Zápolení spojenců. — Poražení nepřicházejí v úvahu. — Zmeškaná příležitost Německa. — Hazardér Ludendorff. — Max Badenský ko- responduje s Wilsonem. — Čtrnáct bodů. — Vojenské a politické příměří. — Konference Houseova. — Fochův vagon. — Revoluce ná- rodní a sociální. — Mír otázkou obnovení evrop- ského pořádku. — 1814 a 1919. — Demokracie jako živél rozkladný i tvůrčí. — Optimistický nacionalismus a nacionální protiklady	
II. PŘEDSTAVITELÉ A TENDENCE. — PO- STUP JEDNÁNÍ	24— 58
Mírová konference se schází s průtahy a bez příprav. — President Wilson do Evropy. — Změ- na scenerie mezi rokem 1916 a 1918. — Otázka mírového prelimináře. — Svět bezpečný pro de- mokracii. — Nikoli Ženeva, ale Paříž. — Veliký nepřítomný: Rusko. — Prinkipo. — Zdravotní kordon. — Zhroucení protirevoluce. — Konfe- renční Babel. — „Obecná odpovědnost“ a „ome- zené zájmy“. — Rada deseti, Rada čtyř a triumvirát. — Otázka jednací řeči. — Prota- gonisté a jejich země. — „Obecná vůle“ lid- stva a konflikt politicky podmíněných zásad. — Složitá hra z několika motivů: Wilsonovo evan- gelium, americký izolacionismus, anglické mak-	

léřství, francouzská potřeba bezpečnosti. — V kulisách konference. — Tři údobí a dohra. — Francouzský program a Wilsonův plán. — Problematika Společnosti národů: exekutivní orgán či poradní sbor, světový tribunál či Svátá aliance? — Odzbrojení, jaké a čí? — Wilsonova dovolená. — Lord Arthur Balfour. — Spojenecké smlouvy. — Krise se blíží. — Fochův memoir. — Pichonův plán federalisace Německa. — Clemenceauova skepse a víra. — Německo je příliš velké. — Tardieuova tabulka německých ztrát. — Lloyd Georgeovy „úvahy o míru spravedlivém“. — Kdo má být spokojen? — Italský nátlak. — Obecná netrpělivost a nebezpečí.

III. KRIZE A ROZUZLENÍ. — NĚMCI VE VERSAILLES

58—78

Wilsonův odpor. — Konklave v hotelu Crillon. — „Femininní charakter“ Francouze a americký evangelista. — Vzrušení v tisku a na ulici. — Clemenceau pomýšlí na demisi. — Wilson onemocní. — „George Washington“. — Rozhodující týden. — Okupace, anekse, kontribuce. — Kompromis uprostřed dubna. — Nic definitivního v tomto míru. — Pozvání Německa. — Italská demonstrace. — Němci konfinování. — Brockdorff-Rantzau a jeho štáb. „Mírový diktát“ ze 7. května. — Německý protest a polemika. — Kritiky veřejnosti. — Druhý Lloyd Georgeův výpad. — Wilson na obranné posici Společnosti národů. — Nepatrné opravy. — Ultimatum ze 16. června. — Podpisy ve Versailles 28. června. — Achilles v Kreuznachu. — Záruční smlouvy.

IV. MÍROVÁ SMLOUVA VERSAILLESKÁ

78—109

Dvojj proud. — Platonismus a realismus. — Anglosaská „desinteresovanost“ a francouzské kontinentální zaujetí. — Racionalismus a empirismus. — Mír jako nekonečná úloha. —

formu? — Republikánská oposice. — Rozlišování míru a Společnosti národů. — Pomlouvání Evropy. — Isolacionistická tradice. — Mírová smlouva ve výboru. — Prostředkovací návrhy. — Výhrady a amendementy. — Wilson zápasí o duši amerického lidu. — Zhroucení 25. září. — Porážka v senátu 19. listopadu. — Nové zasedání. — Pokusy o záchranu. — Pád smlouvy 19. března 1920. —

Američané desavuovali svého presidenta a odmítli vyhrazené místo v realizaci míru. — První a základní revise pařížského díla. — Záruková smlouva zmařena. — Zklamání Francie. — Kritiky jednání a výsledků Clemenceauových. — Mír nedostatečný sám v sobě. — Změna mocenské situace. — Vyhlička ne nekonečnou polemiku spojenců a německou sabotáž. — Německo sjednocené a podnícené. — Mír ve stylu XVIII. a ve stylu XX. věku. — Selhání demokratického míru kompromituje demokracii. — Stín, vržený dopředu. —

POZNÁMKA O SÁRSKÉM PLEBIS- CITU	284—285
LITERATURA	286—287
REJSTŘÍK	288—300

a) **Ustanovení teritoriální:** Návrat Alsasko-Lotrinska. — Sársko. Uhlí, země a lid. — Levý břeh Rýna. — Eupen-Malmedy. — Dánský Šlěsvik. — Helgoland. — Polsko: Poznaňsko, Pomorí, Horní Slezsko, pruské okrajiny. Plebiscity, ochrana menšin. — Svobodné město Gdansk. — Klajpeda. — Historická hranice na jihu. — Nezávislost Rakouska. — Uznání Československa. — Úprava hranice československo-německé a minoritní ochrana. — Ztráta kolonií a zámořských práv. — Spor o německé dědictví v Číně.

b) **Ustanovení vojenská:** Odzbrojovací preambule. — Německo odzbrojí první. — Žádná vzájemnost a poměrnost. — Převýchova německého národa k civilnosti. — Malá armáda námezdní. — Žádné ponorky, žádná letadla. — Kontrolní opatření.

c) **Váleční zajatci a hroby.**

d) **Ustanovení trestní:** Obžaloba císaře a vrchního velení.

e) **Náhrada škod:** Vina Německa na válce. — Jen náhrada civilních škod. — Pense. — Spor o německou schopnost platit. — Odbytné či účet škod? — Astronomická čísla. — Srovnání s rokem 1871. — Válka se nevyplácí — a nedá se zaplatit. — In natura či hotově? — Otázka transferu. — Dluh neurčen. — Záloha. — Reparační komise. — Trestní sankce. — Dodávky zboží a restituce.

f) **Ustanovení finanční, hospodářská a dopravní:** Zajištění přednostních práv na majetku, výhod dopravních a obchodních. — Svobodná pásma a cesty. — Kumulativní účinek.

g) **Záruky:** Okupace, jako záruka provedení i bezpečnosti. — Tři pásma v Porýní. — Patnáct let a tři lhůty. — Prodlužování a zkracování. — Němci na východě.

V. MÍROVÁ KONFERENCE A POVÁLEČNÝ ROZVRAT. — NĚMECKÁ REVOLUCE. — SEPARATISMUS V PORÝNÍ 109—130

Obavy před bolševisací Evropy. — Výstraha před faits accomplis. — Poznaňští Poláci. — Hlad a bída. — Organisaace pomocné akce. — Herbert Hoover. — „Nejvyšší rada zásobování“. — Blokáda trvá. — Nedostatek světové tonáže. — Německo rabuje svůj zlatý poklad. — Socialistická vláda v Berlíně. — Parlament či ústředí rad? — Soudruh Noske a důstojnické bataliony. — „Vorwärts“ dobyt, Liebknecht a Rosa Luxemburgová zavražděni. — Volby 19. ledna. — Výmarské shromáždění. — Papírový liberalismus a účinný centralismus. — Místo pro Rakousko. — Trvalý neklid v zemi. — Zoufalství z prvních obrysů míru. — Otázka konce války. — Padlo rozhodnutí? — Záchvaty německého hlavního stanu. — Legenda o „ráně dýkou“. — Schází monumentalita konce. — Relativita vítězství. — Podmínky kapitulace. — Spojenci také unaveni. — Obraz sváru v Dohodě. — Erzberger a revise. — Rýnský autonomismus a separatismus. — Adenauer a Dorten. — Mangin desavuoován. — Nespokojenost Poincaréova. — Fochovo pobouření. Separatismus nemá kořenů. — Anglosaské odsouzení rýnské politiky. — Clemenceauova „Evropa práva“.

B. O DĚDICTVÍ HABSBURSKÉ. (Dodatek: Mír s Bulharskem.) 130—219

VI. PŘEDPOKLADY MÍRU VE STŘEDNÍ EVROPĚ. — ROZKLAD RAKOUSKO-UHERSKA. — VZNIK NÁRODNÍCH STÁTŮ. — PŘÍMĚŘÍ A DEMARKACE 130—178

Rozdíl v situaci zde a na západě: Německo zůstává, Rakousko-Uhersko mizí. — Vetchá struktura monarchie nemohla snést válku „Germánstva se Slovanstvem“. — Výstřel Bedřicha Adlera. — Smrt Františka Josefa. —

Pokusy s nedostatečnými prostředky Karla a Zity. — Obnova parlamentarismu. — Národní programy. — Co s Polskem? — Idea jihoslovanského sjednocení. — Masarykovo rozhodnutí. — Wilsonova otázka a odpověď Dohody. — Beneš a Berthelot. — Maffie. — Český svaz. — Persekuce a slabost. — Mravní vzpoura mas. — Projev českých spisovatelů: idea svobodného demokratického státu československého. — Státoprávní ohrazení na říšské radě. — Nepříznivý válečný vývoj. — Mírová akce Sixta z Bourbonu a hr. Czernina. — Bezohledná ponorková válka. — Vstup Ameriky. — Caporetto. — Ruská trojka. — Zimní projevy pro mír na západě. — Smuts ve Švýcarsku. — Karel Alfons XIII. — Brest-Litevský a revoluční vření národů. — Tříkrálová deklarace. „Ubohý, bídný Masaryk“. — Karlův skandál a Czerninova demise. — Ofensivy na západě a boje na vnitřních frontách. — Integrální požadavky národů. — Jiráskova přísaha, květnové slavnosti, Národní výbor. — Národní armády za hranicemi. — Clemenceauovo uznání Čechoslováků. — M. R. Štefánik. — Itálie a Jugoslavie. — Torre-Trumbič. — Římský kongres. — Masaryk ve Washingtoně. — Nota Pichonova. — Wilsonův ortel. — Sibiřská anabase. — Osud ústředních mocí na bojištích zpečetěn. — Historická nedorozumění: Hussarek, Tisza. — Konečně prosba o mír. — Karlův „spolkový stát“. — Rozchod. — Prozatímní vláda v Paříži. — Washingtonská deklarace. — Americká odpověď Rakousku. — Panika v Uhrách. — Andrásyho depeše. — Likvidační kabinet Lammaschův. — Poláci se osamostatňují, boje s Ukrajinci. — Chorvatská vzpoura. — Náš 28. říjen. — Deutschböhmen a Sudetensland. — Probuzení Slovenska. — Liptovská resoluce. — Martinská deklarace. — Pešťská revoluce: Károlyi a Jászi. — Rakouská Národní

rada. — Karel „vzdává se účasti“. — Utopie „Německého Rakouska“. — Zabírání pohraničních krajů historických zemí. — Počátek vojenského zhroucení u Soluně. — Kapitulace Bulharska. — Alexandr v Bělehradě. — Vznik velké Jugoslavie a velkého Rumunska. — Kapitulace Turecka. — Příměří padovské. — Příměří bělehradské. — Skalická vláda. — Meze českému pronikání na Slovensko. — Svody Slováků. — Misse Hodžova. — Zatímní nárys slovenské hranice v Paříži. — Vzkaz plukovníka Vyxe. — Nedostatečné sjednání demarkační čáry v Pešti. — Zakročení Francheta d'Esperay. — Bratislava. — Rumunský nástup a požadavek. — Odstoupení Károlyiho. — Béla Kuhn. — Misse Smutsova. — Postup Českoslováků a Rumunů. — Výpady Kuhnovy. — Rumuni v Pešti. — Obtíže mírové konference s delimitací mezi dědici Habsburků. — Celovec. — Halič. — Těšínsko.

VII. MÍROVÉ SMLOUVY SAINT-GERMAINSKÁ A TRIANONSKÁ 178—215

(Zvláštní smlouvy o příspěvku na osvobození a ochraně menšin.)

Proč bylo Rakousko rozbito? — Proč nebylo obnoveno? — Mezinárodní status Československa, Polska, Jugoslavie. — Národní revoluce a mírová konference.

1. R a k o u s k o: Vídeň dříve a nyní. — Dědicem odpovědnosti. — Historické hranice českých zemí. — Vědecká metoda Benešova. — Hranice rakousko-italská. — Londýnská smlouva a prezident Wilson. — Brennero. — Hranice rakousko-jugoslávská. — Korutanský plebiscit. — Hranice rakousko-maďarská. — Burgenland. — Versailleské schema. — Zákaz Anschlussu. — 30.000 mužů. — Reparační závazek až za německým. — Pomoc Vídni. — Závazky nástupných států. — Převzaté státní statky. — Předválečné dluhy. —

Válečné dluhy Rakouska a Uherska. — Bankovní dluh. — Hospodářské klausule. — Preferenční režim československo-rakousko-maďarský. — Likvidace nepřátelského majetku. — Doprava, vodní cesty. — Saint Germain 10. září 1919.

2. **M a ě a r s k o:** Velká revoluce malých národů. — Hranice slovenská: československé požadavky, koridor k Jugoslavii, vymezení a ustanovení 12. června. — Národnostní poměry. — Podkarpatská Rus (koridor na východ). — Hranice rumunsko-maďarská. — Separátní mír bukureštský. — Spor s Jugoslavií. — Take Jonescu a Joan Bratianu. — Sedmihrady, Banát, Bukovina, Besarabie. — Hranice jihoslovensko-maďarská a jihoslovensko-rumunská: Subotica, Temešvár. — Odzbrojení, menšiny. — Demontrace Bratianova. — Misse Clerkova. — Vajda Vojevod. — Maďaři v Paříži. — Hr. Apponyi protestuje. — Plebiscity, hospodářská jednota, legitimismus. — Prohlášení proti Habsburkům. — Obrisy Malé dohody. — Průvodní nota Millerandova. — Versailleské schema. — 35.000 mužů. — Vojenská kontrolní komise jen z velmocí. — Neurčité reparace. — Optanti. — Trianon 4. června 1920. — Maďarská reakce. — Admirál Horthy.

3. Zvláštní smlouvy o příspěvku k nákladům osvobození: Dvojí titul našich „reparací“. — Zvláštní postavení Italie. — Úhrnný příspěvek půldruhé miliardy zlatých franků. — Klíč. — Odklad.

4. Zvláštní smlouvy o ochraně minorit: Náhrada seburčení národním zlomkům. — Původ a titul menšinových smluv. — Jen pro nové a obnovené „malé státy“. — Výstraha Wilsonova. — Pochopení Benešovo.

Československá minoritní smlouva: Základní zákony republiky. — Autonomie Podkarpatské

Rusi. — Ustanovení hospodářská. — Povaha a dosah minoritní ochrany.

DODATEK: MÍR S BULHARSKEM 216—219

(Mírová smlouva neuillyská.)

Mravní bojkot Bulharů. — Hloubka převratu.

— Úprava hranic. — Ztráta západní Thrakie.

— Otázka přístupu k moři Egejskému. —

33.000 mužů. — Reparace okrouhlou sumou.

— Zvláštní práva reparační komise. — Vý-

znam válečné viny Bulharska. — Neuilly 27.

listopadu 1919. — Stambolijskij.

C. O B U D O U C N O S T 220—233

VIII. S P O L E Č N O S T N Á R O D Ů 220—251

Moderní imperialismus. — Rozpad kulturního

řádu křesťanstva. — Zatlačení individua a duše

lidské. — Materialismus a boj třídní i poli-

tický. — Wilsonovo evangelium sebeurčení ná-

rodů a trvalého míru. — Mezinárodní právní

řád a organisace. — Zlomení militarismu a ná-

sílí. — Ideál spravedlivého míru. — Společnost

národů jako nejvyšší kontrolní orgán a svrcho-

vaný rozhodčí. — Potřeby doby. — Válečné

zkušenosti a snahy. — Výměna not z pro-

since 1916 a ledna 1917. — Čtrnáct bodů z led-

na 1918. — Komise pro Společnost národů na

mírové konferenci. — „Úmluva“ integrální sou-

částí smlouvy. — Návrh Hurst-Millerův. —

Dvojí koncepce. — Anglosaská: individualis-

tický solidarismus, široká pravomoc, slabá

exekutiva, krajní pacifismus. Francouzská:

přísná legalita a silná exekutiva. Nadstát, chrá-

nící status quo. — Revise a bezpečnost. —

Předcházení válkám a potírání útoku organi-

sovanou obranou. — Rozpor dvou povah, dvou

způsobů myšlení a dvou situací. — Bible Spo-

lečnosti národů. —

1. Úmluva Společnosti národů:

Předmluva o závazku „součinnosti, míru a bez-

pečnosti“. — Článek I.—VII. o zřízení, orgá-

nech a funkci S. N. — Zakládající členové a ostatní. — Výpovědní lhůta. — Rada a sekretariát. — Kompetence. — Sídlo. — Exteritorialita. — Sir Erick Drummond. — Neomezené trvání, ale ne nekonečné. — Čl. VIII. (odzbrojovací): snížení a omezení zbrojení podle míry mezinárodní bezpečnosti a místních poměrů. Kontrola zbrojní výroby v programu. Svrchovanost nedotčena. — Čl. IX.: stálá odzbrojovací komise. — Čl. X. (bezpečnostní): závazek šetřiti a hájiti územní celistvosti a politické nezávislosti států. Otázka kompensace za tuto záruku. Negativní výsledek. Odpor Ameriky. Závazek celkem platonický. — Články o řízení smírčím a arbitrážním: XI. Rada se zajímá o každou situaci, hrozící válkou. Kterýkoli člen může ji upozorniti. XII. Členové se zavazují předložití spory řízení smírčímu, rozhodčímu nebo Radě a v žádném případě nesáhnouti ke zbraní po šest měsíců. Neutralita padá. Zjednání odkladu a příležitosti. XIII. Formy řízení rozhodčího a provedení nálezu nebo rozsudku. XIV. Zřízení Stálého soudu světové spravedlnosti. Jeho kompetence. XV. Smírčí řízení před Radou. Závaznost jednomyslného nálezu. Volnost jednání při různosti názorů. Mezera pro válku. — Čl. XVI.: Sankce a tresty. Porušení Úmluvy. Hospodářské sankce. Sebrání sil k efektivnímu zakročení. Vlády rozhodují. — Čl. XVII.: Konflikty nečlenů. — Čl. XVIII.: Povinná registrace smluv. — Čl. XIX. (revisní): Společnost národů může vyzvat členy k přezkoumání smluv a situací. Výklad restriktivní a extensivní. Opatrný text po dalekosáhlých plánech iniciativních. Interpretace přísluší Radě S. N. — Čl. XX.: Proti smlouvám, odporujícím duchu a literě Úmluvy. — Čl. XXI.: O regionálních dohodách. — Čl. XXII. (mandátová soustava): Péče o zájmy domorod-

ců, tři třídy mandátů, boj dominií, mandátová komise. — Čl. XXIII.: Humanitní a sociální péče. Kontrola obchodu zbraněmi. Volný obchod. Hygiena. — Čl. XXIV.: Koncentruje mezinárodní akce do Ženevy. — Čl. XXV. O součinnosti s Červeným křížem. — Čl. XXVI. o ratifikaci a novelisaci. —

2. Mezinárodní ochrana práce: Zřízení Mezinárodního úřadu práce v Ženevě. — Kompetence. — Organizace vlád zaměstnavatelů i zaměstnanců. — Apelace a sankce. — Vliv ruské revoluce a sociálních otřesů války. — Souvislost míru mezi národy a míru mezi třídami. —

3. Jiné funkce Společnosti národů: Pověření Rady S. N. z jednotlivých článků mírových smluv dozorem, provedením, revisí. — Co Společnost národů je a co není. — Permanentní konference států. — Příležitost a výchova. — Řešení pragmatistické. — Wilsonův realismus: aby Společnost národů vznikla a začala. — Osudná ztráta.

IX. ROZVAHA 251—283

Selhání Ameriky. — Raněný mír — a ještě více.

Komplex pařížských smluv. — Vina a trest Německa. — Tardieuova francouzská bilance. — Německo vyvázlo bez pohromy. — Osvobození pro všechny. — Ideál a skutečnost. — Odboj maďarského revisionismu. — Spor o zacházení s Německem. — Mír logický a psychologický. — Rozpoutané národy. — Německo nezralé pro demokracii a radikální mír. — Francouzská příležitost. — Jak zabránit odvetě? — Vytěžit okamžik, či sjednat pevné spojení? — Volně podle Leibnize. — Nezbytnost trvalé spolupráce. — S Amerikou dobré, bez ní problematické. —

Americká ústava. — Proč Wilson zanedbal senát? — Proč se uchýlil na stranickou plát-